



**VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL LABDARAI IR PARAMAI SKIRTO MAISTO TVARKYMO APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2016 m. rugpjūčio 26 d. Nr. B1-678
Vilnius

Vadovaudamasis 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 178/2002, nustatančiu maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančiu Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančiu su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 6 tomas, p. 463), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 652/2014 (OL 2014 L 189, p. 1), 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 852/2004 dėl maisto produktų higienos (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 13 skyrius, 34 tomas, p. 319) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 219/2009 (OL 2009 L 87, p. 109), 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 853/2004, nustatančiu konkrečius gyvūninės kilmės maisto produktų higienos reikalavimus (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 45 tomas, p. 14), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. spalio 27 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 113/2014 (OL 2014 L 307, p. 28), 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 854/2004, nustatančiu specialiąsias gyvūninės kilmės produktų, skirtų vartoti žmonėms, valstybinės kontrolės taisykles (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 3 skyrius, 45 tomas, p. 75), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. birželio 13 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 633/2014 (OL 2014 L 175, p. 6), Lietuvos Respublikos maisto įstatymu, Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymu ir siekdamas mažinti maisto švaistymą ir užtikrinti labdarai ir paramai skirto maisto saugą:

1. T v i r t i n u pridedamą Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo aprašą.
2. P a v e d u:
 - 2.1. įsakymo vykdymą Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritorinėms valstybinėms maisto ir veterinarijos tarnyboms;
 - 2.2. įsakymo vykdymo kontrolę Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus vyriausiajam patarėjui.

3. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2016 m. rugsėjo 1 d.

4. P r i p a ž ĭ s t u netekusiu galios Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002 m. sausio 31 d. įsakymą Nr. 62 „Dėl Produktų, kurių vartojimo terminas pasibaigęs, teikimo labdarai tvarkos patvirtinimo“.

Direktoriaus pavaduotojas,
pavaduojantis direktorių

Vidmantas Paulauskas

PATVIRTINTA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos
direktorius 2016 m. rugpjūčio 26 d.
įsakymu Nr. B1-678

LABDARAI IR PARAMAI SKIRTO MAISTO TVARKYMO APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo aprašas (toliau – Aprašas) nustato bendruosius reikalavimus labdarai ir paramai skirtam maistui ir su maistu besiliečiantiems gaminiams ir medžiagoms bei labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektams.
2. Aprašas taikomas labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektams.
3. Už labdarai ir paramai skirto maisto saugą ir kokybę atsakingi labdarai ir paramai skirtą maistą tiekiantys ir paramą gaunantys maisto tvarkymo subjektai.
4. Apraše vartojamos sąvokos:
 - 4.1. **Labdarai ir paramai skirtas maistas** – maistas, tiekiamas labdaros ar paramos gavėjui, vadovaujantis Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymu.
 - 4.2. **Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektas** – maisto tvarkymo subjektas, tvarkantis labdarai ir paramai skirtą maistą ir jį tiekiantis labdaros ar paramos gavėjui.
 - 4.3. Kitos Apraše vartojamos sąvokos atitinka Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II SKYRIUS BENDRIEJI REIKALAVIMAI LABDARAI IR PARAMAI SKIRTAM MAISTUI IR SU MAISTU BESILIEČIANTIEMS GAMINIAMS IR MEDŽIAGOMS

5. Labdarai ir paramai gali būti tiekiamas visas maistas, išskyrus Aprašo 10 punkte nurodytus maisto produktus.
6. Labdarai ir paramai skirtas maistas turi būti saugus vartoti.
7. Labdarai ir paramai skirtam maistui pakuoti ir kitaip su juo liestis turi būti naudojami tik tam tikslui skirti, nekenkiantys žmonių sveikatai ir atitinkantys teisės aktų nustatytus reikalavimus su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos.
8. Labdarai ir paramai išimtinai gali būti perduodamas:
 - 8.1. supakuotas maistas, paženklintas „Geriausias iki ...“, po nurodytos datos pagal Aprašo priede pateiktas rekomendacijas (toliau – Rekomendacijos), tačiau neviršijant jose nustatyto rekomenduojamo tinkamumo vartoti / naudoti termino pratęsimo. Už labdarai ir paramai skirto maisto tinkamumo vartoti / naudoti termino pratęsimą pagal Rekomendacijas atsakingi labdarai ir paramai skirtą maistą tiekiantys ir paramą gaunantys maisto tvarkymo subjektai;
 - 8.2. neatitinkantis ženklinimo reikalavimų, klaidingai paženklintas maistas. Tokiu atveju labdaros gavėjui turi būti pateikta ištaisyta ir teisinga privaloma ženklinimo informacija;
 - 8.3. maistas, neatitinkantis deklaruojamos kokybės, neperrūšiuoti vaisiai ir daržovės;
 - 8.4. maistas, kurio pakuotės pažeidimai negali turėti įtakos maisto saugai;
 - 8.5. grąžintas iš kitų maisto tvarkymo subjektų, konfiskuotas, sulaikytas, iš eismo įvykio vietos surinktas vežtas supakuotas negyvūninis maistas ir kt. negyvūninis maistas, kurį tiekti labdarai ir paramai leidžia Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT) atsakingi pareigūnai, įvertinę jo saugą;
 - 8.6. viešojo maitinimo įmonių pagamintas maistas, laikantis Lietuvos higienos normoje HN 15:2005 „Maisto higiena“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. V- 675 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 15:2005 „Maisto higiena“ patvirtinimo“, jam nustatytų maisto tvarkymo reikalavimų. Atvėsintas karštas maistas gali būti tiekiamas labdarai ir paramai ne ilgiau kaip 24 valandas nuo pagaminimo ir laikant jį ne aukštesnėje kaip +4 °C temperatūroje.

9. Pradinio maitinimo kūdikių mišiniai gali būti tiekiami labdarai ir paramai tik laikantis Lietuvos higienos normos HN 107:2013 „Specialios mitybinės paskirties maisto produktai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 666 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 107:2013 „Specialios mitybinės paskirties maisto produktai“ patvirtinimo“, 26.8 ir 26.9 papunkčių reikalavimų.

10. Labdarai ir paramai negali būti tiekiami:

10.1. maisto produktai, paženklininti „Tinka vartoti iki ...“, po nurodytos datos;

10.2. alkoholiniai gėrimai;

10.3. namuose pagaminti maisto produktai;

10.4. maisto produktai, kurių pakitusi pakuotė gali turėti įtakos jo saugai (pvz., surūdijusios konservų dėžutės);

10.5. jūros gėrybės (moliuskai, vėžiagyviai);

10.6. gyvūniniai maisto produktai, išskyrus medų, paženklininti „Geriausias iki ...“, po nurodytos datos.

11. Sudėtingais ir neaiškiais labdarai ir paramai skirto maisto tiekimo atvejais maistą tiekti labdarai ir paramai leidžia VMVT atsakingi pareigūnai, įvertinę jo saugą.

III SKYRIUS

REIKALAVIMAI LABDARAI IR PARAMAI SKIRTO MAISTO TVARKYMO SUBJEKTAMS

12. Vadovaujantis Maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo ir registravimo reikalavimais, patvirtintais Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2008 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. B1-527 „Dėl Maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo ir registravimo reikalavimų patvirtinimo“, labdaros ir paramos fondai, Paramos maisto produktais teikimo iš Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondas, maisto produktų dalijimą vykdančios rajonų savivaldybių administracijos, seniūnijos, kitos labdarą ir paramą teikiančios organizacijos, taip pat labdaros valgyklos, kiti fiziniai ir juridiniai asmenys, reguliariai vykdančys veiklą su labdarai ir paramai skirtu maistu:

12.1. darantys tiesioginę įtaką maisto saugai ir kokybei (maisto produktų gamybos, viešojo maitinimo, sandėliavimo, fasavimo, pakavimo ir kt.), turi gauti maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimą;

12.2. nedarantys tiesioginės įtakos maisto saugai ir kokybei (tik išdalijantys supakuotą maistą labdaros gavėjams ir kt.), turi savo veiklą registruoti.

13. Kai vykdoma veikla, susijusi su gyvūniniu maistu, kuriam nustatyti temperatūros režimai, fiziniam ar juridiniam asmeniui suteikiamas veterinarinis patvirtinimas vadovaujantis Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų veterinarinio patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašo, patvirtinto Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. B1 -738 „Dėl Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų veterinarinio patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų veterinarinio patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašas), reikalavimais.

14. Labdarai ir paramai skirtas maistas visuose tiekimo etapuose turi būti tvarkomas laikantis bendrųjų ir specialiųjų maisto produktų higienos reikalavimų, nustatytų Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

15. Prieš tiekiant labdarai ir paramai skirtą maistą, labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektai turi įvertinti tokio maisto partijos vientisumą, ar nepažeista maisto produkto pakuotė, ar nesimato išorinių fizinių pakitimų, ar saugojimo metu buvo užtikrintos laikymo sąlygos (temperatūra, drėgmė ir kt.).

16. Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektai turi saugoti labdaros ir paramos teikimo sutartis, labdarai ir paramai skirto maisto priėmimo ir perdavimo dokumentus, užtikrinant labdarai ir paramai skirto maisto atsekamumą iki galimo jo suvartojimo / sunaudojimo laikotarpio pabaigos.

17. Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektai turi kuo greičiau perduoti labdarai ir paramai skirtą maistą labdaros ir paramos gavėjams, laikytis sandėlio prekių rotacijos reikalavimų ir užtikrinti, kad sandėlyje nebūtų laikomas maistas, netinkamas vartoti / naudoti.

18. Gyvūninis maistas, kuriam nustatytas žemos temperatūros laikymo režimas, turi būti laikomas šaltuosiuose sandėliuose, vadovaujantis Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų veterinarinio patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka, išskyrus labdarai ir paramai skirto maisto perdavimo (išdalavimo) labdaros ir paramos gavėjams etapą, kai gyvūninis maistas laikomas maisto tvarkymo subjekto patalpose ne ilgiau kaip 24 valandas.

19. Maistas, kuriam nustatyti laikymo temperatūros režimai, į labdaros produktų paketą turi būti dedamas prieš pat išdalijimą (bet ne anksčiau kaip prieš 1 val.), kad maistas nesugestų, ir apie tai turi būti įspėti labdaros ir paramos gavėjai.

20. Priimantys labdarai ir paramai skirtą maistą subjektai, laikydamiesi bendrųjų ir specialiųjų maisto produktų higienos reikalavimų, gali jį perpakuoti, perfasuoti ar perrūšiuoti, tačiau privalo užtikrinti privalomos maisto produktų ženklavimo informacijos pateikimą labdaros ir paramos gavėjui.

21. Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektai, prieš priimdami maistą po „Geriausias iki ...“ datos, turi įsitikinti, ar tinkamomis sąlygomis jis buvo laikytas, įvertinti jo produktų pakuotės ir paties maisto būklę. Jei kyla abejonių dėl maisto saugos ir kokybės, būtina atlikti laboratorinius tyrimus maisto saugos ir kokybės rodikliams, nurodytiems Rekomendacijose, įvertinti.

22. Tiekiant maistą, paženklintą „Geriausias iki ...“, po nurodytos datos labdaros ir paramos gavėjui, privaloma ant pakuotės pateikti aiškią nuorodą, kad produkto realizacijos laikas yra pratęstas, ir suteikti labdaros ir paramos gavėjui galimybę jo atsisakyti.

23. Jei maistas yra sušaldytas, tai galutiniam vartotojui rekomenduojama jį tiekti taip pat sušaldytą. Jei maisto vartojimo instrukcijoje nurodyta, kad maistas gali būti atitirpintas ar iš dalies atitirpintas, tada jo ženklime būtina pateikti nuorodą, kad maisto produktas turi būti suvartotas per parą nuo atitirpinimo ir negali būti pakartotinai užšaldomas.

24. Labdaros valgyklos, priimančios iš kitų labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektų maistą, kurio vartojimo terminas „Tinka vartoti iki ...“ yra paskutinės dienos, turi jį ar iš jo pagamintą patiekalą patiekti vartotojams per parą nuo termino pabaigos.

25. Labdaros valgyklos, priimančios iš kitų labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektų maistą, kurio vartojimo terminas „Geriausias iki ...“ buvo pratęstas, vadovaujantis Rekomendacijomis, turi jį ar iš jo pagamintą patiekalą patiekti vartotojams iki Rekomendacijose nustatyto termino pabaigos.

26. Savanoriai, liečiantys tik supakuotą maistą ir nesantys darbo ar kitais santykiais susiję su labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektais, turi laikytis asmens higienos ir dėvėti tinkamus, švairius ir, kur reikalinga, darbo drabužius. Prieš pradėdami darbą su maistu, savanoriai turi pasirašytinai patvirtinti, kad neserga ar nėra nešiotojai tokių ligų, kurios gali būti perduodamos per maistą ar kurios gali susargdinti, pavyzdžiui, neturi infekcinių žaizdų, odos uždegimų, opų ar neviduriuoja. Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektai turi savanorius pasirašytinai supažindinti su pagrindinėmis maisto tvarkymo higienos taisyklėmis.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. VMVT teritorinės valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kontroliuoja Aprašo reikalavimų laikymąsi.

28. Labdarai ir paramai skirto maisto tvarkymo subjektai, pažeidę Aprašo nuostatas, atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

**MAISTO, PAŽENKLINTO „GERIAUSIAS IKI ...“, PO NURODYTOS DATOS
 VERTINIMO IR TERMINŲ PRATĖSIMO REKOMENDACIJOS**

Maisto produktų grupė	Maisto produktų savybės	Galimi gedimo požymiai, dėl kurių maisto produktai negali būti tiekiami rinkai	Rekomenduojami laboratoriniai tyrimai maisto produktų gedimo požymiams nustatyti	Rekomenduojamas maisto produktų tinkamumo vartoti / naudoti termino pratėsimas
Labai ilgo galiojimo maisto produktai				
Makaronai	Džiovinti	Kartus, pelėsių skonis	Jusliniai tyrimai	Iki 2 mėn.
Arbata, kava, kakava ir kiti panašūs produktai gėrimams ruošti		Užteršti aruodiniai kenkėjais, pakitęs kvapas ir skonis	Jusliniai tyrimai	
Grūdai ir pseudo grūdai, ankštiniai ir jų produktai, krakmolos	Sausi, birūs	Drėgni, užteršti aruodiniai kenkėjais, pakitęs kvapas ir skonis	Užkrėstumas aruodiniai kenkėjais, jusliniai tyrimai, drėgmės kiekis	
Saldainiai (kieti), šokoladas be įdaro	Pomadiniai saldainiai, dražė		Jusliniai tyrimai	
Sirupai, sirupai su priedais	Tiršti, gali būti naudojami kaip užpilai, sudėtyje turintys daug cukraus (daugiau kaip 50 proc. sausosios medžiagos svorio)			
Melasa ir kiti sirupai				
Medaus gaminiai	Medaus gaminiai su riešutais,	Pakitęs kvapas ir skonis		

	uogomis ir kt.			
Konservuotas maistas (skardinėse, stiklainiuose)	Daržovių, vaisių, uogų, prieskoninių žolelių, grybų produktai, sriubos, salotos, uogienės ir kt.	Skardinių pažeidimai (rūdys), išsipūtę dangteliai		
Fasuoti gaivieji gėrimai ir sultys, vanduo		Pakitęs kvapas ir skonis, pakuočių pažeidimai		
Actas	Maistinis actas (spalva priklauso nuo acto rūšies)	Drumzlės, gleivės, spalva, nuosėdos	Jusliniai tyrimai	Acto realizavimo terminas neribojamas, kol laikant jis nesusidrumsčia, nepakinta jo spalva ir neiškrenta actui nebūdingos nuosėdos
Ilgą galiojimo maisto produktai				
Grūdų ir pseudo grūdų miltai, miltų mišiniai		Drėgni, užteršti aruodinais kenkėjais, pakitęs kvapas ir skonis	Užkrėstumas aruodinais kenkėjais, jusliniai tyrimai, drėgmės kiekis	iki 1 mėn.
Padažai, užpilai, pagardai	Kečupai, salotų užpilai, garstyčios ir kiti panašūs produktai	Pakitęs kvapas ir skonis	Jusliniai tyrimai	
Aliejai		Apkardę, padidėjęs laisvųjų rūgščių kiekis	Rūgščių skaičius, peroksidų skaičius, jusliniai tyrimai	
Sausainiai	Be greitai gendančių įdarų ar papuošimų	Pakitęs kvapas ir skonis,	Jusliniai tyrimai	
Javainiai, grūdų ir pseudo grūdų		užteršti aruodinais kenkėjais	Jusliniai tyrimai	

dribsniai, traškučiai ir kiti panašūs produktai				
Sausi želė, kisieliai, pudingai, konditeriniai papuošimai ir kiti panašūs gaminiai		Pakitęs kvapas ir skonis	Jusliniai tyrimai	
Saldūs užtepai iš kakavos, riešutų, sėklų (riešutų sviestas, šokoladiniai kremai)		Apkartę, pakitęs kvapas ir skonis	Jusliniai tyrimai	
Šokoladas su įdarais ir šokolado gaminiai su įdarais		Pakitęs kvapas ir skonis		
Greito paruošimo produktai (sriubos, sausos košės)		Apkartę		
Maisto papildai		Pakitusi spalva, išvaizda, sumažėjęs veikliųjų medžiagų kiekis	Jusliniai tyrimai, laboratoriniai veikliųjų medžiagų kiekiai	Iki 1 mėn., perskaičiavus rekomenduojamą suvartoti kiekį ir papildomai paženklinus pakuotę
Riboto galiojimo maisto produktai				
Duona, pyrago gaminiai		Supeliję, drėgni, sudžiūvē, pakitęs kvapas ir skonis	Drėgmės kiekis, jusliniai tyrimai	Rekomenduojama laikyti ne ilgiau nei 5 dienas.
Džiovinti vaisiai, daržovės, prieskoniniai,		Pakitęs kvapas, skonis, spalva; užteršti aruodiniai	Užkrėstumas aruodiniais kenkėjais, jusliniai tyrimai,	Iki 2 savaičių

jūros dumbļi, grybai, riešutai, sēklos ir kiti panašūs produktai		kenkējais, supeliję	drēgmēs kiekis	
--	--	------------------------	----------------	--
